

Ministro kalba Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetui

2013 m. liepos 11 d., Briuselis

Gerb. Komiteto pirmininke, gerbiami Europos Parlamento ir šio komiteto nariai Man didelė garbė kreiptis į Jus ir pristatyti Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai sveikatos srityje programą. 2013 m. yra devintieji Lietuvos narystės ES metai ir tai pirmas kartas, kai Lietuvai tenka atsakomybė pirmininkauti Europos Sąjungos Tarybai.

Mes sveikiname pirmininkavusios Airijos padarytą bendrą su Jumis, gerbiami Parlamento nariai, darbą, ypač susitarimą dėl daugiamečių finansinės perspektyvos, bendros žemės ūkio politikos reformos, mokslinių tyrimų daugiamečių programą Horizon 2020, Erasmus plus, Life plus ir kitus teisės aktus, ir esame pasiryžę tęsti šį darbą toliau kartu su Jumis siekdami bendro ES piliečiams svarbaus rezultato.

Mūsų pirmininkavimo tikslai gali būti pasiekti tik bendradarbiaujant su ES ir išlaikant pozityvią ir dinamišką bendravimo dvasią per šį pusmetį. Juk rūpinimasis ES piliečių gerove įkvėps juos būti aktyviais ir Europos Parlamento rinkimuose.

Lietuvos narystė ES yra svarbi Lietuvos piliečiams politiniu, ekonominiu, socialiniu, kultūriniu požiūriu. Mes tikimės, kad Lietuvos pirmininkavimas šiais metais, kurie Lietuvoje paskelbti Sveikatingumo metais, o taip pat Europos piliečių metais, bus naudingas ne tik Lietuvos, bet ir visos ES piliečiams.

Šiuo sudėtingu laikotarpiu mes susiduriame su įvairiais dažnai beprecedenčiais globalaus masto iššūkiais ir turime ieškoti naujų ES sveikatos politikos formavimo kelių, kadangi atskirų valstybių narių ir jų sveikatos sistemų galimybės nėra pakankamos spręsti pandemijų ar kitas problemas, jei nebus tinkamo ES atsako. Sudėtinga ekonominė ir finansinė padėtis taip pat verčia ieškoti naujų sprendimų ES mastu naujos finansinės perspektyvos laikotarpiu, kad būtų galima užtikrinti sveikatos sistemų tvarumą ir ES piliečių teisę į sveikatos priežiūrą.

Dažnai kyla įvairios grėsmės už Europos Sąjungos ribų, todėl vis aktualesni tampa bendri, koordinuoti Europos Sąjungos veiksmai bei viena pozicija pasauliniu mastu. Tokios ES politikos tikslingumą patvirtina ir sėkmingo tarptautinio bendradarbiavimo pavyzdžiai, kaip antai ES ir jos valstybių narių pasirašyta ir ratifikuota PSO Tabako kontrolės pagrindų konvencija – pirmas tokio pobūdžio tarptautinis sveikatos srities susitarimas. Šiais metais baigiasi ES sveikatos politikos strategija, todėl turime kartu ieškoti naujų strategijų, būdų ir priemonių, tarp jų ir teisėkūros, toliau formuoti ir stiprinti ES sveikatos politiką ir taip padėti kurti patikimą, augančią ir atvirą Europą.

Gerbiami Parlamento nariai, Europos Parlamentas visuomet buvo ir yra pažangos variklis, aktyviai gina ES piliečių interesus, todėl Parlamento nuomonė bei palaikymas formuojant visiems ES piliečiams reikšmingą ateities sveikatos politiką yra labai svarbus. Taip pat labai svarbus Jūsų – tiesiogiai išrinktų ES piliečių atstovų vaidmuo bendroje įstatymų leidybos procedūroje užtikrinant tinkamą jų interesų atstovavimą. Lietuva, pirmininkaudama ES, pripažįsta ypatingą Europos Parlamento įtraukimo svarbą, ypač šio teisėkūros laikotarpio pabaigoje, ir supranta efektyvaus institucijų bendradarbiavimo būtinumą.

Dirbdami kartu Taryboje pagal TRIO – Airijos, Lietuvos ir Graikijos pirmininkavimo programą ir su Jumis Europos Parlamente mes sieksime užtikrinti darbų tęstinumą ir kuo didesnę pažangą svarstant svarbiausius sveikatos teisės aktus – tabako, žmonėms skirtų vaistų klinikinių tyrimų, medicinos prietaisų ir kitus, kuriuos aš apžvelgsiu kiek vėliau.

Lietuvos pirmininkavimo prioritetą sveikatos politikos srityje – tai Tarybos išvadų dėl modernių, atvirų ir tvarių sveikatos sistemų parengimas ir patvirtinimas. Norėčiau pabrėžti, kad pagal „sveikatos visose politikos srityse“ principus sveikatos sistemos turėtų būti suprantamos kur kas plačiau politine, ekonomine ir socialine prasme, nei vien tik kaip sveikatos priežiūros paslaugų sistemos. Teisė į sveikatos priežiūrą yra svarbi piliečių socialinė teisė, o sveikatos sistemų politika yra nauja erdvė Europos Sąjungai ir naujos galimybės ES piliečiams, kurios neturi būti prarastos. Europos Parlamento dalyvavimas šiame procese ir galimybė keistis idėjomis ieškant sveikatos politikos sprendimų ir leis veiksmingiau panaudoti šias naujas galimybes.

Lietuvos pirmininkavimo metu tikimasi, kad bus užbaigtas 2010 m. pradėtas svarstymo (refleksijos) dėl modernių, atvirų ir tvarių sveikatos sistemų procesas. Šia tema mes aktyviai diskutavome ir neseniai Vilniuje vykusios Neformalios ministrų tarybos metu. Tarybos išvados turėtų būti formuojamos remiantis šiais penkiais pagrindiniais aspektais:

- 1) tinkamai atspindėtas sveikatos sektorius strategijoje „Europa 2020“ ir Europos semestre;
- 2) efektyvaus struktūrinių fondų panaudojimo investicijoms sveikatos sektoriuje sėkmės faktorių nustatymas;
- 3) ekonomiškai efektyvus vaistų vartojimas;
- 4) integruotos priežiūros modeliai ir geresnis ligoninių valdymas;
- 5) investicijų sveikatos sektoriui efektyvumo matavimas ir stebėseną.

2013 m. metinėje ES ekonomikos augimo apžvalgoje rekomenduojama reformuoti sveikatos sistemas, kurių rodikliai jau įtraukti į Europos semestrą, kad būtų galima užtikrinti šių sistemų ekonominį efektyvumą ir tvarumą, jų tinkamą veikimą siekiant kokybiškos sveikatos priežiūros prieinamumo ir efektyvesnio viešojo sektoriaus išteklių, įskaitant ES struktūrinius fondus, naudojimo.

Labai svarbu ir tai, kad sveikatos sektorius nebėra vien tik vertės nekuriančios išlaidos, o tampa pripažintu investiciniu ekonomikos augimo veiksmu. Sveikata yra vertybė pati savaime ir būtina prielaida ekonomikos klestėjimui. Be to, sveikatos sektoriuje galima sukurti daug naujų darbo vietų, taip mažinti nedarbą ir susijusį finansinį bei psichologinį stresą. Investavimas į sveikatos netolygumų mažinimą padeda siekti socialinės sanglaudos ir pralaužia ydingą blogos sveikatos ir skurdo ratą.

Sveikatos sektoriaus pažanga pasiekama ir per vaistų, medicinos prietaisų, technologijų ir paslaugų, sveikatos priežiūros organizavimo bei struktūros, efektyvaus išteklių naudojimo ir finansavimo inovacijas. Šis sektorius, įskaitant farmacinę veiklą, yra vienas iš pirmaujančių moksliniams tyrimams skiriamų išteklių požiūriu. Sveikatos srities moksliniai tyrimai padeda plėtoti mokslą ir išlaikyti Europos kaip pasaulinės pažangos lyderio vaidmenį, o tai labai svarbu aukštam Europos konkurencingumui žinių ekonomikos amžiuje.

Geresnis gyventojų sveikatos raštingumas, prieiga prie kokybiškos informacijos ir jų įtraukimas priimant sprendimus yra labai svarbūs tvarių sveikatos sistemų elementai. Gyventojai yra ir pacientai, ir mokesčių mokėtojai, ir rinkėjai, todėl jų pasitenkinimas sistema yra šios sistemos tvarumo pagrindas. Kita vertus, esant laisvam gyventojų judėjimui visoje Europos Sąjungoje, svarbu panaudoti pacientams teikiamas naujas galimybes, kurią reglamentuoja direktyva 2011/24/ES, bei tinkamai spręsti tarpvalstybinės sveikatos priežiūros organizavimo ir finansavimo problemas.

Europos Parlamento ir Europos Tarybos bendras darbas yra būtina teisėkūros proceso pažangos sąlyga ypač šio laikotarpio pabaigoje. Juk aš esu prieš Jus jau devintas pirmininkaujantios šalies atstovas ES Ministrų Taryboje. Ir gerai žinau, kad sėkmingam darbui kartu su Jumis turiu iš esmės keturis mėnesius. Atostogų metas mums visiems būtinas kaip reikalingas sveikatos resursas įtemptai darbotvarkei ir sėkmingam finišui. Tad jis įsiskaito į pirmininkavimo resursus. Bet vis tik konkreti darbotvarkė mus įpareigoja būti efektyviais, atsisakyti neesminių dalykų ir siekti užsibrėžtų tikslų.

Tad, gerbiami Parlamento nariai, leiskite apžvelgti svarbiausius teisės aktus, kuriuos minėjau anksčiau kaip labai svarbias teisėkūros priemones tolesnei ES sveikatos politikai formuoti.

Tabako direktyva

Leiskite pasveikint komitetą su geru balsavimo rezultatu (jeigu bus įvykęs) Pasiektas Airijos pirmininkavimo Tarybos bendras požiūris yra labai svarbus žingsnis siekiant priimti šią nepaprastai svarbią direktyvą.

Mes ką tik Vilniuje vykusioje neformalioje ES Taryboje aptarėme šios politikos pažangą ir tai, ką dar reikėtų padaryti siekiant jaunimą apsaugoti nuo žalingo rūkymo poveikio, visų pirma įgyvendinant jau minėtą ES ir jos valstybių narių ratifikuotą Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvenciją. Mano giliu įsitikinimu, ES turėtų tapti pasauline lydere ne tik įgyvendinant šią konvenciją, bet ir apsaugant visuomenę nuo šio itin pavojingo sveikatą žalojančio veiksnio.

Gerbiami Parlamento nariai, mano, kaip sveikatos apsaugos ministro ir kaip šios tarybos pirmininko, pareiga – pabrėžti, kad svarbiausias siekis – jog jauni žmonės nepradėtų rūkyti, o kiti mestų arba rūkytų mažiau. Todėl aš labai tikiuosi Jūsų supratimo ir palaikymo ieškant bendro sutarimo dėl Tabako direktyvos ir kuo didesnės balsų daugumos plenariniuose debatuose. Mes pasirengę dirbti kartu su Jumis siekdami šio visų ES piliečių sveikatai svarbaus bendro tikslo. Juk mūsų laukia, tikiu, sėkmingas dialogas ir sėkmingas pirmasis svarstymas. Tikiu tuo, kad tai turi pavykti.

Žinoma, šio teisės akto svarstymas nėra lengvas dėl įtakingų tabako pramonės lobistų veiklos, tačiau labai daug nevyriausybinų organizacijų ES aktyviai remia numatytas tabako kontrolės priemones arba pasisako už dar griežtesnį reguliavimą. Aktyvesnių tabako kontrolės priemonių mus įpareigoja imtis ir minėta Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvencija.

Aš tikiu, gerbiami Parlamento nariai, kad mes galime susitarti dėl šios direktyvos pirmuoju svarstymu ir taip prisidėti prie mūsų piliečių, ypač vaikų ir jaunimo, sveikatos išsaugojimo, pažabojant vieną svarbiausių sveikatą žalojančių veiksnių.

Klinikiniai vaistų tyrimai

Tai labai svarbus mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimo ir farmacijos pramonės plėtros aspektas, siekiant geresnio ES konkurencingumo pasauliniu mastu ir kad daugiau klinikinių tyrimų būtų atliekama Europoje bei geresnio vaistų prieinamumo ES piliečiams.

Tiesa, dėl kai kurių problemų - skaidrumo reikalavimų, etikos komitetų dalyvavimo išduodant leidimus klinikiniam tyrimams, tiriamų pažeidžiamų asmenų apsaugos ir kitais dar vyksta diskusijos ir reikėtų proto ir subalansuoto sprendimo siekiant užtikrinti labai svarbių Reglamento tikslų įgyvendinimą.

Lietuva siekia bendro požiūrio dėl šio reglamento arba didelės pažangos svarstant pateiktą pasiūlymą, kadangi dauguma valstybių narių ir Europos Parlamentas yra suinteresuoti pasiekti bendrą sutarimą šiuo svarbiu klausimu. Aš dėkingas už Parlamento pranešėjos Glenis Willmott ir kitų Parlamento narių man adresuotą laišką dėl šio reglamento ir noriu patikinti, kad mes pasirengę įtemptai dirbti kartu su Jumis, gerbiami Parlamento nariai, tęsdami mūsų kolegų airių darbą ir sieksime bendro požiūrio Taryboje svarstant šį svarbų teisės aktą. Mes tikimės, kad ir Parlamentas padarys savo darbą siekiant sutarimo dėl šio svarbaus teisės akto pirmuoju svarstymu.

Medicinos prietaisai

Lietuva, pirmininkaudama ES Tarybai, sieks kuo didesnės pažangos ir svarstant Medicinos prietaisų bei in vitro diagnostikos medicinos prietaisų reglamentų pasiūlymus.

Pasiūlymai yra sudėtingi, daug techninių aspektų, juos turi tinkamai apsvarstyti ekspertai, tačiau aš tikiu, kad mes dirbdami kartu su Parlamentu galime pasiekti esminės pažangos svarstant šiuos teisės aktus. Mes dirbsime kartu su pranešėja, Dagmar Roth-Behrendt, šešėliniu pranešėju Mairead McGuinness bei pranešėju dėl in vitro diagnostikos medicinos prietaisų pasiūlymo, Dr Peter Liese.

Kiti teisės aktai

Svarbus yra ir Sprendimo dėl tarpvalstybinių grėsmių sveikatai projektas, Pirmininkaudama Lietuva tęs airių pradėtą darbą ir sieks užbaigti priėmimą, kadangi liko tik formalus balsavimas. Dėkojame už Europos Parlamento konstruktyvią poziciją ir šio teisės akto palaikymą.

Trečioji daugiametė ES sveikatos programa „Sveikata augimui skatinti“ yra labai svarbi įgyvendinant naujo būsimo laikotarpio daugiametę finansų perspektyvą. todėl ji turėtų būti patvirtinta. Mes sieksime išspręsti likusius diskusinius klausimus su Europos Parlamentu ir Europos Komisija ir patvirtinti šią programą.

Tęsimos diskusijos dėl vadinamosios skaidrumo (vaistų įtraukimo į kompensavimo sistemas, kainodaros ir kt.) direktyvos. Svarstymo pažanga priklausys pirmiausia nuo to, ar pakankama valstybių narių dauguma palaikys siūlomą kompromisinį pasiūlymo variantą.

Leiskite trumpai pristatyti kitus pirmininkavimo renginius, kuriuose dalyvauti nuoširdžiai norėčiau pakviesti ir Jus, gerbiami komiteto nariai.

Pirmininkavimo renginiai

Atsižvelgdama į vis aktualesnę psichikos sveikatos problemų svarbą (šių problemų turi kas ketvirtas europietis), Lietuva organizuos aukšto lygio psichikos sveikatos ekspertų konferenciją,

kuri vyks spalio 10–11 d. Vilniuje. Konferencijos tema – „Psichikos sveikata: iššūkiai ir galimybės“. Šia tema mes neseniai diskutavome su kolegomis ministrais neformalios Tarybos metu Vilniuje, daugiau dėmesio skirdami vyresnio amžiaus žmonių gerovės ir psichikos sveikatos aspektams, kurie, senėjant visuomenei, yra labai aktualūs. Šia tema diskusijos bus tęsiamos ir plėtojamos minėtos konferencijos metu.

Vilniuje lapkričio mėn. 19-20 d. vyks Sveikatos forumas "Sveikatos sistemų tvarumas darniam vystymuisi", kuriame taip pat bus diskutuojama aktualiais sveikatos sistemų tvarumo ir efektyvumo klausimais bei dėl galimybių aktyviau bendradarbiauti vertinant priimtą tarpvalstybinės sveikatos priežiūros direktyvą, pasienio regionų galimybes ir kuriant referencinius centrus

Gerbiami Parlamento nariai! Dėkoju Jums už parodytą dėmesį. Aš labai vertinu galimybę pristatyti Jums Lietuvos pirmininkavimo prioritetus sveikatos srityje ir esu pasirengęs atsakyti į Jūsų klausimus.

Manau, kad mano pristatyti klausimai yra svarbūs Europos piliečiams, ir tikiu, kad tai yra aktuali pirmininkavimo programa. Mūsų bendras darbas yra labai svarbus europiečių sveikatai ir jų gerovei, kartu remiant solidarią ir socialiai atsakingą Europą, didinant Europos konkurencingumą ir darbo vietų kūrimą bei socialinę įtraukti plačiąja prasme. Aš tikiuosi, kad mes, dirbdami kartu, konstruktyviai spręsimė sveikatos klausimus ir sieksime dar efektyvesnės sveikatos politikos ES.